

दहशतवादी हल्ल्याच्या प्रसंगी दहशतवाद विरोधी
पथकाकडून करावयाची कार्यवाही .

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एसएसए-१००९/प्र.क्र.३६३ (पुनर्बाधणी क्र.१०५/२०१७)/वि.शा.४

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

तारीख: २७ जून, २०१७.

संदर्भ: शासन निर्णय गृह विभाग क्र. एसएसए-१००९/प्र.क्र.३६२/वि.शा.४ दि. २७ ऑगस्ट, २००९.

प्रस्तावना

मागील काही वर्षामध्ये देशात विशेषत: महाराष्ट्र राज्यामध्ये दहशतवादी हल्ल्याच्या घटनामध्ये वाढ झाल्याचे दिसून येत आहे. मुंबईवर दिनांक २६.११.२००८ रोजी दहशतवाद्यांनी आधुनिक शास्त्रे, हातबांब व दारुगोळ्यासह अतिरेकी हल्ला करून निरपराध लोकांचे बळी घेतले. या पार्श्वभूमीवर पोलीस दल अधिक सक्षम करणे आवश्यक आहे. याचाच एक भाग म्हणून दहशतवाद विरोधी पथकाची पुनर्बाधणी करण्यात आली आहे. तसेच राष्ट्रीय सुरक्षा दलाच्या दर्तीवर फोर्स वनची स्थापना करण्यात आली आहे. याशिवाय स्थानिक पातळीवर दहशतवाद्यांना सामोरी जाणारी जलद प्रतिसाद पथके तयार करण्यात आली आहेत. दहशतवादी हल्ल्याच्या वेळी या विविध यंत्रणाचे समन्वय करून हल्ल्याचा तात्काळ बिमोड करण्याकरिता आवश्यक ती कार्यवाही त्वरेने करण्याच्या दृष्टीने दहशतवाद विरोधी पथकाकडून करावयाच्या कार्यवाहीबाबत शासनाने संदर्भाधीन शासन निर्णयावारे कार्यपद्धती निश्चित केली आहे. त्यामधील काही तरतुदी कालबाह्य झाल्याने सदर शासन निर्णय अधिक्रमित करण्यात येत असून खालीलप्रमाणे सुधारित शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय : दहशतवादी हल्ल्या प्रसंगी करावयाची कार्यवाही :-

(१) दहशतवादी/अतिरेकी हल्ल्याची घटना स्थानिक पोलीस यंत्रणेच्या निर्दर्शनास आल्यानंतर लगेच ती घटना स्थानिक संबंधित घटक प्रमुख यांच्या निर्दर्शनास आणण्यात यावी. सदर स्थानिक घटक प्रमुख, यांनी घटनेचे गांभीर्य विचारात घेऊन त्यास तोंड देण्याकरिता स्थानिक पातळीवर तयार केलेल्या जलद प्रतिसाद पथकाच्या मदतीने हल्ल्याचा मुकाबला करावा.

(२) दहशतवादी/अतिरेकी हल्ल्याची तीव्रता विचारात घेऊन जलद प्रतिसाद पथकाकडून या घटनेचा निपटारा होत नसल्यास संबंधित पोलिस आयुक्त/ पोलीस अधिक्षक या घटनेचा मुकाबला करण्यासाठी दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख यांना सतर्क करावे.

(३) पोलीस आयुक्त/पोलीस अधिक्षक यांचेकडून दहशतवादी घटनेचा मुकाबला होत नसल्याचे दिसून येताच त्यांनी पुढील कार्यवाही दहशतवाद विरोधी पथकाकडे सुपुर्द करावी.

(४) दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख हे "फोर्स वन" ला पाचारण करतील व दहशतवादी घटनेचा निपटारा करतील.

(५) फोर्स वनकडून दहशतवादी घटनेचा निपटारा करणे शक्य होत नसल्यास दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख हे पोलीस महासंचालक यांचेमार्फत शासनास राष्ट्रीय सुरक्षा दलास (NSG) पाचारण करण्याची विनंती करतील.

(६) अतिरेकी हल्ला झाल्यास दहशतवाद विरोधी पथकाने तयार करून पाठविलेल्या प्रमाणित कार्यपद्धती (SOP) ची योग्य पद्धतीने अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी संबंधित घटक प्रमुखांची राहील.

(७) दहशतवादी/ अतिरेकी हल्ल्याच्या पार्श्वभूमीवर पोलीस महासंचालक हे संकट निवारण समिती (Crisis Management Committee) स्थापन करून वेळोवेळी बैठका घेतील. या समितीमध्ये खालील अधिकाऱ्यांचा समावेश असेल.

- १) अपर पोलीस महासंचालक (का. व सु.)
- २) आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग,
- ३) संबंधित पोलीस आयुक्त
- ४) अपर पोलीस महासंचालक, दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख
आवश्यकतेनुसार युनिट कमांडरलाही या समितीच्या बैठकीसाठी बोलविण्यात यावे.

(८) दहशतवादी/ अतिरेकी हल्ल्याच्या वेळी करण्यात येत असलेल्या कार्यवाहीची अद्ययावत माहिती मा. मंत्री(गृह), मा.राज्यमंत्री (गृह), मा.मुख्य सचिव व अपर मुख्य सचिव (गृह) व पोलीस महासंचालक यांना संबंधित पोलीस आयुक्त/ पोलीस अधीक्षक यांनी तात्काळ द्यावी.

२. दहशतवाद विरोधी पथकाचे अधिकार, कर्तव्ये व जबाबदारी

(१) अतिरेकी हल्ल्याची प्रसंगाचा सामना करताना अपर पोलीस महासंचालक, दहशतवाद विरोधी पथक हे स्थानिक अथवा राज्य पातळीवरील आवश्यक ती कुमक मागवतील व त्याबाबत वेळावेळी पोलीस महासंचालक यांना अवगत करतील व आवश्यकतेनुसार त्यांचा सल्ला घेतील.

(२) दहशतवाद विशेष पथक प्रमुख हे फोर्स वनच्या पथकातील अधिकारी/ अंमलदारांना भारतात तसेच परदेशामध्ये उत्कृष्ट कार्यानुभव कशाप्रकारे देता येईल, याबाबतची योजना आखतील.

(३) दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख हे राष्ट्रीय सुरक्षा दलाशी समन्वय साधण्यासाठी समन्वय अधिकारी म्हणून काम पाहतील.

(४) दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख हे राज्यातील दहशतवादी/अतिरेकी कारवाया विचारात घेऊन संवेदनशील शहरामध्ये जलद प्रतिसाद पथकाची संख्या वाढविण्याबाबत अथवा कमी करण्याबाबत पोलीस महासंचालक यांच्यामार्फत शासनाच्या मान्यतेने कार्यवाही करतील.

(५) दहशतवादी हल्ल्याचा मुकाबला करण्याच्या वेळेस आवश्यक ते मनुष्यबळ व साधनसामुग्री हल्ल्याच्या ठिकाणी पोहोचविण्यासाठी आवश्यक ती सर्व वाहतुक व्यवस्था उपलब्ध करण्याबाबत दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख हे पोलीस आयुक्तांच्या अधिकाराचा वापर करतील.

(६) दहशतवाद/ अतिरेकी हल्ल्याच्या वेळी दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख यांना राज्यातील जलद प्रतिसाद पथक हे कोणत्याही भागात वापरण्याचा अधिकार राहिल.

(७) दहशतवाद विरोधी पथक प्रमुख हे जलद प्रतिसाद पथकातील तसेच फोर्स वन च्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना आवश्यक ते प्रशिक्षण, साधनसामुग्री व सुविधा पुरविण्यात येत असल्याबाबत खात्री करतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१७०७०६ १५३४५११८२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्र.ग.देशमुख)
सह सचिव, गृह विभाग

प्रत,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव
- २) मा. राज्यमंत्री (गृह) शहरे यांचे खाजगी सचिव
- ३) मा. राज्यमंत्री (गृह) ग्रामीण यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) अपर मुख्य सचिव (गृह) यांचे स्वीय सहायक
- ६) प्रधान सचिव (विशेष) यांचे स्वीय सहायक
- ७) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ८) विशेष पोलीस महानिरीक्षक, सर्व परिक्षेत्रे
- ९) विशेष पोलीस महानिरीक्षक, फोर्स वन
- १०) पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई
- ११) अपर पोलीस महासंचालक, दहशतवाद विरोधी पथक, मुंबई
- १२) आयुक्त, राज्य गुप्तवार्ता विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १३) सर्व पोलीस आयुक्त
- १४) सर्व पोलीस अधिक्षक
- १५) कार्यासन अधिकारी / अवर सचिव विशा-१(अ), विशा-१(ब), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १६) निवड नस्ती (विशा-४)